

**TÜNGK
1999**

T.TÄHISED

**TARTU ÜLIKOOLI NOORGEOGRAAFIDE KLUBI
VÄLJAANNE**

**EGEA SPECIAL
NR. 8**

Käesolev üllitis on mälestuseks vanadele aegadele ja tervituseks uutele.

Tartu Ülikooli Noorgeograafide Klubi ajakirja "T.Tähised" 7 numbrit ilmusid aastatel 1989-1994, sisuks üliõpilaste teaduslikud artiklid ja ülevaated klubis toimuvast. Mõndagi on vahepeal toimunud, klubi ettevõtmised Eestimaal hõredaks jäänud, tegeldud on peaasjalikult üleeuroopalise Euroopa Noorgeograafide Assotsiatsiooni (EGEA) üritustest osavõtmisega. Peale viie aasta pikkust pausi on aga taas midagi kaante vahele jõudnud - tähistamaks Geograafia Instituudi 80. ja TÜNGK-i 10. aastapäeva. "T.Tähiste" 8. number keskendub seekord enamjaolt mulje- ja mälestusjuttudele viimase viie aasta jooksul toimunud tudengivahetustest ja EGEA kongressidest. Lugeda saab ka kokkuvõtet novembrikuisest küsitlusest, kus uurisime, mida arvatakse TÜNGK-ist. Sissejuhatuseks järgmistele (?) ajakirja numbritele, mis loodetavasti on rohkem teadusliku sisuga, lõpetame käesoleva numbriga artikliga sellest, kuidas Eesti geograafiatudengid teadust teevad.

Igatahes ots on taas lahti tehtud.

Head lugemist!

toimetajad Helle-Mai Pedastsaar ja Külli Tiits

Sisukord:

Huvitavaid seiku TÜNGK'i ajaloost (Tiit Tammaru)	3
EGEA 11. aastakongress (Iris Laatsarus)	6
Põhjaregiooni kongress Järveljal '99 (Küllli Tiits)	8
Seitse päeva armastust, higi ja geograafiat. Egea aastakongress Lammis 1998 (Jaan Pärn)	10
Tudengivahetusel Sloveenias '98 (Anu Printsman)	11
Tudengivahetusest Amsterdamis kevadel '98 (Hanna Maran)	12
EGEA Aastakongress 1997 Brasov. Rumeenia (Mari Kaisel)	13
Aastavahetus Poolas Beskiides 96/97 (Viivika Veidemann, Kaupo Kohv)	14
Debrecen, kevad '96 (Küllli Tiits)	15
Mida arvad TÜNGK-ist? (Küllli Tiits, Helle-Mai Pedastsaar)	17
Geograafiatudengite teadustöödest (Joel Peetersoo)	19

Autorid

Anu Printsman	3.aasta üliõpilane
Hanna Maran	3.aasta üliõpilane
Helle-Mai Pedastsaar	3.aasta üliõpilane
Iris Laatsarus	5.aasta üliõpilane
Jaan Pärn	3.aasta üliõpilane
Joel Peetersoo	4.aasta üliõpilane
Kaupo Kohv	4.aasta üliõpilane
Küllli Tiits	5.aasta üliõpilane
Tiit Tammaru	vilistlane, õppejõud
Tuuli Köller	2.aasta üliõpilane, keeleline konsultant
Viivika Veidemann	4.aasta üliõpilane

Täname Välis-Eesti Uuringute Keskust ja Geograafia Instituuti.

HUVITAVAD SEIKU TÜNGK'i AJALOOST

Tiit Tammaru

Käesolevas juubelihõngulises *T.Tähiste* artiklis keskendun ma mõnedele Tartu Ülikooli Noorgeograafide Klubi (TÜNGK) tegevuse varasema ajaloo huvitavamatele seikadele. Ülevaade ei pretendeeri täielikkusele, vaid peegeldab autori kuuldot ja läbielatut. Kahjuks ei ole keegi TÜNGK'i kroonikat kunagi kirjutanud, mistõttu kipuvad ka paljud faktid ja sündmused mälus tuhmuma. Järgnev jutt on teekond minu mälus, mille osalev osa algab aastast 1991 ja eelnev osa põhineb kuuldul ja meeldejäanul. Nii on kõik täiendused TÜNGK'i varasema ajaloo taastamisel teretulnud. Kuid ka uuem ajalugu vajab kirjutamist, sest minu mälu hõlmab üksnes poolt TÜNGK'i tegutsemise perioodist.

TÜNGK'i sünniajaks võib pidada 1980. aastate lõppu ning seondub mitmete tänaseks hästi tuntud geograafide, eelkõige Jaagu (Kliimask), Valdo (Kuusemets), Kalevi (Sepp), Hilli (Kulu), Ülari (Alamets) jpt. initsiatiiviga. Kõige olulisem roll klubi tekkel oli Jaagul, kelle ümber koondus 1980. aastate lõpus Eluruumi ja Geourbanistika Ring (EGR). Ring tegutses väga aktiivselt, võib vist isegi öelda, et fanaatiliselt. Üheks põhjuseks oli kindlasti üleminekuperioodi alguse hõng, kui Eesti hakkas üha enam avanema ning üha rohkem oli võimalik lugeda seda, millega tegelevad geograafid mujal maailmas, mitte üksnes N Liidus. Kõik need uued ideed sünnitasid huvi, kuid tekitasid samas ka teatud protesti. Seega lühidalt öeldes, pinnas oli äärmiselt soodne diskussiooni tekkeks. Kui siia lisada asjaosaliste fanatism ja Jaagu karismaatilisus, saamegi kokku olulisemad põhjused, mis panid aluse noorgeograafide klubi tekkele.

Selle perioodi tähtsündmuseks jäi Hilli, Ülari ja Garri (Raagmaa) uurimustöö, mis võitis Tartu linna arengukava konkursi. Uurimistöö valmimisel oli oluline Jaagu roll. Nii nagu mulle on jutustatud, sündis nii see uurimistöö kui ka paljud teised head ideed Tartu-Tallinn-Tartu bussireisidel, mis sageli kujunesid Jaagu monoloogideks uutest suundadest lääne geograafias. Jutt oli küll sageli keeruline, kuid seda enam huvitav. Kuid lisaks urbanistlikule bussikeskkonnale sündisid mitmed olulised inimgeograafide tööd ka looduskeskkonnas, sest üks osa töörühmade tööst leidsid aset Hilli vanavanemate võib vist isegi öelda legendaarses (suve)talumajas Kiigevere soos. Seal toimusid nii EGR arutlused kui asuti ka tõlkima Arild Holt-Jenseni raamatut *Geography: History and Concepts*, mis jõudis ka peaaegu lõpule. Kui oleks mõni huvitatud noorgeograaf, siis oleks võimalik tehtud suur töö ka lõpuni viia ja näiteks *Interneti* versioonis lugejatele kättesaadavaks muuta. Lõbus oli muidugi ka väljasõitude sotsiaalne pool. Muuseas, selles eelpoolnimetatud soos, kuid mõned aastad hiljem mängisime me Lauriga (Jalonen) kuivanud puud ja põtra niivõrd loomutruult, et Kaidi (Kandla) ja Marge (Kliimask) tõsiselt ehmusid.

Igal juhul võib öelda, et kogu sellel tegevusel oli jumet ning EGR-ist kasvas üsna kiiresti välja laiema väljundiga TÜNGK, hõlmates lisaks linnauurijatele ka teisi noorgeograafe. Toimus see tõenäoliselt aastal 1989, kui ilmus ka esimene *T.Tähiste* number. Seega on käesolev *T.Tähiste* number kahekordselt juubelihõnguline – eestikeelne geograafia on saanud 80, Tartu Ülikooli Noorgeograafide Klubi 10 aastaseks. Klubi tegevuse väljundiks kujunesid mitmed ühised ettevõtmised, mis olid oma suunitluselt laiemad kui lihtsalt klubi liikmete ühistegevus – seminaride korraldamine (sügis-, kevad- ja suvekoolid), ajakirja väljaandmine (*T.Tähised*) ja rahvusvaheline koostöö (umbes samal ajal loodi EGEA – *European Geography Association for students and young geographers*). Kõik need kolm tegevusvaldkonda on jäänud keskseks kuni tänapäevani. *T.Tähised*, tõsi küll, on olnud juba viis aastat varjusurmas, mistõttu järjekordse numbri valmimine on eriti tänuväärne.

Klubi esimeste aastate olulisemaks sündmuseks, mitte küll TÜNGK'i, vaid inimgeograafia arengu seisukohast laiemalt, jääb klubi korraldatud tudengivahetus Turu Ülikooliga, kus Hill ja Ülari kohtusid esimest korda Jussiga (Jauhainen). Jussi oli kujunemas tollel ajal Euroopa noorgeograafide

ühaks arvamusiidriks. Juba siis pika patsiga ning iseteadvalt iga-aastastel EGEA kongressidel ringi käies ja alati huvitavaid ettekandeid tehes, kus lisaks sõnumile oli oluline protsess (näiteks tulede kustumine ja süttimine), oli ta alati kahtlemata üheks silmapaistvamaks isiksuseks. Kui kõigil osalejatel oli rinnas nimesilt trükitud ees- ja perekonnanimega nii nagu ikka kombeks on, siis Jussi oli keeranud sildil teise, tühja poole ja kirjutanud sinna lihtsalt Jussi. Suurte tähtedega. Ja nii teda kõik ka tundsid. Hiljem võtsid paljud tema stiili üle – sellest kujunes moekäitumine, mis on vist säilinud tänaseni (ei ole viimastest kongressidest küll enam osa võtnud).

Just need EGEA raames tekkinud kontaktid olid aluseks, mis aastaid hiljem viisid selleni, et Jaagu (jälle, kelle siis veel!) peas idanes idee kutsuda Jussi Eestisse. Professoriks. Sest kardeti, et oma inimesed ei vasta uue aja nõuetele – nüüd loevad ju üksnes artiklid! Kuid selgus, et siiski on ka Eestis inimgeograafia professori väärikas kandidaat. Kiirelt uuele nõudmistele ümber orienteerunud Ott (Kurs) valiti kindlalt inimgeograafia professoriks. Idee Jussi Eestisse tulekust jäi siiski alles ning teostus ootamatult kiiresti tänu mitmete asjaosaliste (Jussi enda nõusolek, Ülo (Mander), kes oli siis Geograafia Instituudi juhataja ja Toivo (Maimets), kes oli siis bioloogia-geograafia teaduskonna dekaan) aktiivsele ja tugevale toetusele. 1996. aastal valiti Jussi inimgeograafia õppetooli dotsendiks.

Lühidalt klubi tekkelugu ja esimesi tegevusaastaid kokku võttes võib öelda, et 1991. aastaks, kui mina klubi tegevusega liitusin, olid peamised klubi tegevusvaldkonnad välja kujunenud ning sõnauhend TÜNGK kindlalt teadvustunud geograafide mõttemaailmas. Klubisse sattusin ma tänu Ülari ja Hilli mõjule. Otsustavaim oli vast üks õhtune jutuaajamine Narva mnt 27 ühikas, kus Ülari rääkis mulle pikalt geograafiast, instituudist, õppejõududest ja TÜNGK'ist. Kõik mida kuulsin, oli uudne ja huvitav. Nagu armas lugeja siinkohal võib arvata, oli see murdepunktiks, kus leidsin, et TÜNGK on ainuõige valik. Hüvasti korporatsioon, tere TÜNGK! — selline oli muutus minu ühiskondlikus elus. Järgnevad paar aastat klubi arengus ei olnud siiski just eriti tormilised. Jaak, Ülari, Hill ja teised esimese põlvkonna klubi liikmed kasvasid TÜNGK'i tegemistest välja, uusi liikmeid aga juurde ei tulnud. Peamiselt tegelesime klubi toimetamistega mina ja Ene (Kalle-Härkonen).

Olulisimateks sündmusteks sellel perioodil jäi uute *T.Tähise* numbrite avaldamine ja Budapestis EGEA kongressil käimine 1991. aastal. See reis vääriks omaette väikest kirjatükki tänu tolleaegsele kontekstile (Eesti kuulus veel NL koosseisu). Reisil käimise seisukohast võib välja tuua kaks hiilgavat saavutust. Esiteks rongile pääsemine, seda vaatamata pileti olemasolule. Muuseas, meie olime ainsad, kes pistist ei pakkunud. Tõsi küll, pärast rongi liikuma hakkamist pakkusime vagunisaatjatele kodus küpsetatud koogikesi. Nii et ka sinisilmus ja hea tahe toob sageli edu. Teiseks saavutuseks oli aga Ungarisse jõudmine. Nimelt tõtsid Ungari piirivalvurid rongi lihtsalt peaaegu täiesti tühjaks ning meie vagunist pääsesid üle piiri vaid paar inimest. Kui aus olla, siis moodustasid suure osa reisijatest ka mitmesugused kaubitsejad. Siiski oli enamikul reisijatest ette näidata mitmeid tähtsate templitega pabereid. Meil oli vaid paljundatud leht üldise kongressi puudutava infoga, kus isegi meie nimesid ei olnud märgitud. Oma olemasolu tõestamiseks täitsime rongipuhastuse ajal kibekiiresti vaid osavõtja majutuslehed. Seekord oli templiteta paberitel aga suurem jõud. Kongress ise toimus Budapesti lähedal Rackeves. Kuigi olin juba mitmeid kordi välismaal käinud, muutis kongressil osalemine märkimisväärselt mõttelaadi. Mõiste rahvuslus kõrvale tõusis esimest korda jõuliselt mõiste rahvusvahelisus. Laulva revolutsiooni kontekstis oli see suur muutus. Kui aus olla, siis esialgu oli see isegi veidi õokeeriv. Igal juhul oli Ungaris käimine eriti oluline ka kontaktide edasiarendamise seisukohast EGEAga, mis nagu ma kõrvaltvaatajana olen aru saanud, on täna tõusnud kõige atraktiivsemaks osaks TÜNGK'i tegevuses.

Tulles tagasi klubi toimetamiste juurde võib väita, et klubi tegevus muutus märgatavalt aktiivsemaks 1993. aastast, kulmineerudes 1995. aastal Eestis Võsul EGEA kongressi korraldamisega. Perioodi

1993-1995 mahub palju huvitavaid sündmusi, mida võib kokku võtta kolme märksõnaga. Esiteks, klubi formaliseerimine – 1993. aastal registreeriti TÜNGK Tartu linnavalitsuses iseseisva juriidilise isikuna. Teiseks, klubi liikmeskonna kiire kasv (üle paarikümne liikme) ning tegevuse aktiveerimine (klubi sai omale ka ruumid, sõjalise kateedris ülikooli peahoone vastas). Kolmandaks, EGEA kongressi korraldamine 1995. aastal Eestis Võsul.

TÜNGK'i tegevus hõlmas sellel perioodil kõiki kolme klubi peamist tegevusvaldkonda. Ilmusid *T.Tähised*, igal aastal toimus nii sügiskool, kus ettekannetega esinesid peamiselt õppejõud ja doktorandid ning kevadkool, kus ettekannetega esinesid üliõpilased ja magistrandid. Kevad- ja sügiskoolide õhustikku ei pea vist küll ühelegi geograafile enam selgitama hakkama. Tendents vaadates tundub vaid, et ettekannete osa on muutunud hiljem väiksemaks ja sotsiaalsete rituaalide roll tähtsamaks. Viimaste osas on põlvkondlikud erisused minimaalsed ehk teiste sõnadega – pidu on ikka pidu.

Mis oli aga TÜNGK'i tegevuses 1993-95 aastatel eriti oluline – märkimisväärselt aktiveerunud välistegevus. Eriti mõnusaks kujunes koostöö Põhjamaadega ning eelkõige soomlaste (Turu Ülikool) ja rootslastega (Stockholmi Ülikool). Igas ülikoolis tekkis oma kamp egealasi ning nad sobisid omavahel hästi. 1993. aasta suvel toimus Hiiumaal EGEA Põhjamaade kokkutulek, ühelt poolt väga asjalik ja teisalt lõbus koosviibimine. Kokkusaamise ametliku osa ajal pandi muuhulgas alus ideele viia Põhjamaade ühisüritusena Eestis 1995. aastal läbi järjekordne EGEA kongress. Huvitavad olid ka ettekanded. Mitmetele eestlastele avanes võimalus esimest korda inglise keeles ettekannet pidada. Eriti hästi on mulle meelde jäänud Lauri hea ettekanne uutest suundadest inimgeograafias ja geograafia ühtsuse probleemist. Hiljem selgus, et Lauri ja Kadri (Jalonen) oli ettekandeks väga tõsiselt valmistunud ning teksti isegi lindile lugenud, et inglise keele väljendustäpsust lihvida. Kokkusaamise sotsiaalset poolt võrtsitas aga eelkõige asjaolu, et üritus langes ajaliselt jaanipäevale. Ja teiseks selle ettenägematu jätk pärast ametlikku lõppu, sest rootslased jäid laevalt maha. Järgmine laev läks ülejärmisel päeval, seetõttu pikenes koosviibimine kahe päeva võrra. Toolide tants (*dance of chair men*) Hella Hundi pubis võtab hästi kokku meeolud nendel päevadel. Peaaegu oleks rootslased uuesti laevast maha jäänud.

Samal aastal külastasid Eestit Utrechti Ülikooli (Utrecht on EGEA peakorteriks) geograafitudengid. See oli teine TÜNGK'i ja esimene nõ. teise põlvkonna klubiliikmete poolt välismaalastele korraldatud vastuvõtt, mistõttu valmistusime ülima põhjalikkusega. Nädalaks ajaks tellisime omale bussi, millega sõitsime suure tiiru Eestile peale. Üheks eredamaks elamuseks kujunes nädalasel Eesti-reisil kindlasti Ida-Virumaa külastamine. Tänu Laurile õnnestus meil külastada ühte põlevkivikaevandust. Mastaapsus oli igal juhul muljetavaldav, kõige paremini on jäänud seda meenutama paarikümne inimese ühispilt mingisuguse tehnoloogiaime (vist sammuv ekskavaator) kopas. Järgmisel aastal organiseeris TÜNGK esmakursuslastele vastukäigu Hollandisse, mis kuuldavasti õnnestus ka üsna hästi, kui kõrvale jätta ajaolu, et kõht olevat pidevalt tühi olnud.

Väliskontaktide iseloomu muutumisest sellel perioodil annab tunnistust asjaolu, et Eesti sai oma esindaja EGEA 5-liikmelisse eestseisusesse, mis tähistas Eesti noorgeograafidele olulist rahvusvahelist läbimurret. Ning nagu mainitud, tipnes periood 1993-95 EGEA kongressi korraldamisega Eestis. Avakõne pidas kongressil parlamendi puldist kohale rutanud Andres (Tarand). See oli tõenäoliselt ka kaalukeeleks, mille järel otsustati, et mees sobib Eesti Vabariigi Valitsust juhtima. Igal juhul valiti Andres vahetult pärast EGEA kongressi peaministriks. Kongressi organiseerisid ühistööna Tartu, Turu ja Stockholmi ülikoolide geograafitudengid ning väga tugevalt toetas meie oma geograafia instituut. Pärast kongressi lõpetasin aktiivse tegevuse TÜNGK'is ning pean kahetsustundega märkima, et ei ole saanud aega klubi tegemisi enam jälgida ja tegevuses osaleda. Suur heameel on aga selle üle, et klubi endiselt tegutseb.

EGEA 11. AASTAKONGRESS (NUNSPEET, HOLLAND)

Iris Laatsarus

3. - 9. oktoober 1999.a. toimus XI EGEA aastakongress. Kongressi teema oli “Lowlands in high perspective -Marshlands, mainports and more...” ja asukohaks Nunspeet, Holland. Nunspeet, mis tähendab hollandi keeles “uus maa”, asub geograafiliselt hollandlaste jaoks väga põnevas kohas - Veluwe rahvusparki põhjaosas, kus on Hollandiviimane suurim kompaktne metsatükk. (Kuigi meie mõistes on seda raske metsaks nimetada.) Kongressi peakorraldajateks oli EGEA – Utrecht koostöös EGEA –Amsterdami ja EGEA – Gröningeni.

EGEA on väga arvuka liikmeskonnaga ja et kõik inimesed ikka ilusti ära mahuks, tuli korraldajatel teha mõningaid piiranguid. Nii oodati igast rakukesest 5liiget. Kokku oli esindatud 18 riiki ja ca 20 rakukest. Eestist olime kuuekesi: Ann Ideon, Hanna Maran, Helle-Mai Pedastsaar, Jaan Pärn, Mari Kaisel ja siinkõneleja.

Ametlikult algas kongress pühapäeval, 3.oktoobril. Meie Jaaniga alustasime nädal aega varem. Ühel harilikul esmaspäevaõhtul, kui ilm Tartus läks aina hallimaks ja vihmavalingud järjest tugevamaks, vinnasime oma kodid selga ja seadsime sammud Euroopa poole. Juba alguses veeretis saatus me teele takistusi. Suures reisiärevuses unustasime meil täiesti, et ühistranspordi kasutamiseks on hädatarvilik lunastada pilet. See meenus alles siis kui konduktori-tädi kurjustavalt Jaani õlale koputas. Meie õnneks leebus ta peagi, kuuldes meie suurtest sihtmärkidest.

Keset vihmavalinguid ja pimedust seistes on hea omada suuremat kogust head tuju. Aga igasugu ebameeldivused kompenseerib autojuht, kes on lõpmata lõbus, sama hull kui sa ise ja su varmalt Viimasesse Lahkesse Majja viib. Lühikesele ööle järgnes 48 tundi aktiivseid käeharjutusi ja siis oligi võimalik hiilata omakaardilugemis- ja orienteerumisoskustega sisenedes Amsterdami. Oma sinisilmsuses jõudsin arvata, et oleme Jaaniga esimesed EGEA-lased selles linnas. Meie “pesas” ootas meid ees juba kolm Poola tüdrukut. Kohe algas kultuuriprogramm: tutvumine linna, Amsterdami Ülikooli, sealsete geograafide ja nendega seotuga. Meil oli au viibida värskelt graduateeritud tudengite lõpetamisel. Tore oleks ise ka nii kaugele jõuda.

Saabus aeg siirduda Nunspeeti. Ääretult hea meel oli leida eest kaks kadunud hinge: klubi eelmist presidenti Marit, kes lahkus Tartust, et tudeerida Belgias ja praegust presidenti Helle-Maid, kes seikles Irimaal.

Pühapäev oli traditsiooniliselt üksteisega tutvumiseks. Korraldajad e. COCO-d võis ära tunda nende imeliste ruuduliste pükste järgi. Need osutusid väga “kuumadeks”: iga päevaga suurendati pakkumisi ja viimasel õhtul korraldati oksion. Tonia püksid sai Ingo (Berliinist) endale 60kuldna eest.

Kongressiteaduslik pool põhines kolmel erineval tegevusel: workshopid, ekskursioonid ja kollokvium. Korraldajad pakkusid välja kaheksa erinevat “tööpoodi”:

- “Coastal redevelopment in the Netherlands”(millest võttis osa Ann)
- “The infrastructural integration of a mainport in the Dutch economic and spatialpolicy”
- “Polynucleatedregions in Europe: the exanple of the Randstad” (milles osales Hanna)
- “GIS in regional studies”
- “European perception of the Netherlands” (millest võtsid osa Helle – Mai ja Mari)
- “Tourism and rural geography” (lõin ise kaasa)
- “A Physical Geographic view on the Hulsorsterzand”

Kolmapäev oli ekskursioonide päev. Valida oli kolme ekskursiooni vahel:

- Land reclamation: Flevopolderi näitel. Käidi “Đokimaal”(küla, mis ajalooliselt asus saarel

Zuidersee meres ja tänapäeval on poldri keskel), Angelis (tüüpiline asula regioonis), Urkis, tuulikute pargis, poldrimuuseumi, Oostvaardersplassen loodusreservaadis ja regiooni tähtsaimas linnas Almeres.

- The fluvial landscapes: sai näha kuidas toimib Hollandi veemajandus. Sõideti jõgede piirkonda maa keskalal, kus 94-ndal ja 95-ndal aastal toimusid suured üleujutused, mis põhjustasid palju probleeme. Külastati vanu tammikülasid, ajaloolist sadamalinna Zaltbommel, pumbajaama, jõedüüne ja tammilõiku, millest kord üleujutuse ajal vesi läbi tungis.
- Mainport Rotterdam: Mainport on tüüpiline hollandi termin, mis tähistab ülemaailmse tähtsusega sadamat või lennuvälja. Hollandis on sellised Schipholi lennuväli ja Rotterdami sadam. Nagu lubatud tegime paadi-tuuri "Waal-Eemhavenis" (sadamaosa, millest Reini jõe suudmeni on 42 km), sõitsime bussiga sadamas ringi ja vaatasime suurima konteiner-stividori firma ECT (Europe Combined Terminals) reklaamvideot. Kõige kummalisem asi, mida sadamas nägime oli masin, mis oli mõeldud konteinerite transportimiseks. Ametlikult väideti, et neid juhitakse arvutite kaudu, aga jõudsimme üksmeelselt järeldusele, et tegelikult on neisse igapähe peidetud tilluke hiinlane, kes masinat uljalt juhib. Olgugi, et me ühtegi ei näinud.

Neljapäevaltoimus kollokvium, kus noored geograafid said võimaluse presenteerida omaakadeemilist tööd. Seda võimalust kasutas ainult Sylvain, kes rääkis kliimaja geograafilise kõrguse mõjust teepõõsaste kasvatamisele Sri Lankas.

Samal õhtul toimus GBM, kus valiti järgmise aastakongressi toimumise koht. Oli kaks kandidaati: EGEA-Wroclav ja EGEA-Ljubljana. Hääletuse tulemustest lähtuvalt toimub järgmine kongress Sloveenias maalilise Bohinj'i järve ääres. Teine põhiküsimus, mis tohutuid vaidlusi tekitas, oli kongressi osavõtumaksu (Cf)muutmine. Iga päev ilmub The Daily Geographer'is ilmus alternatiivvariantsele arvutamiseks:

$$Cf = \frac{(\$ \cdot SKP \cdot \text{Euroopa}) \cdot T}{100} \cdot L \cdot m \cdot w \cdot d \cdot \frac{(100 - \text{boonuspunkt})}{100} =$$

T=kaugus viimase 11 EGEA kongressi paiga ja sinu maja vahel miinus vee hulk, mida pead kohale jõudmiseks ületama (km)

\$= sinu keskmine palk (DEM)

armastusfaktor(l):

L= 0.75 kui sul on boy või girlfriend EGEA-st

L= 1 kõigil teistel juhtudel

Mobiilsusfaktor(m):

m= 2 kui sul on oma auto

m= 0.5 kui su jalgratas on hiljuti varastatud või tulle visatud

d= kehakaal / (pikkus 2π *teksapükste laius)* 1.2

Tahtefaktor(w)

w= 1.25 kui sul oli kallim eelmisel kongressil ja loodad teda jälle näha

w= 0.75 kui sa oled workshopi liider

Igaastakongress, kus oled olnud annab sulle 5 boonuspunkti

Igaregionaalkongress annab sulle 2boonuspunkti

Loomulikult toimusid igal õhtul suurepärased pidustused, tants ja trall hoolimata väga religioosest ümbruskonnast. Nimelt on Nunspeet kõige kalvinistlikum linn Hollandis ja seal ei peeta just kombekaks lõbutsemist ja valju muusikat, eriti pärast kella kahte öösel. Et sport on ka geograafidel au sees mängiti ohtralt jalgpalli, mis sest, et vihma kallas nagu Hollandile kohane.

Ja siis saabus äkitsi laupäeva hommik. Olin just unele suikunud kui kellegi karmkäsi mulle pai tegi ja lõbus hää teatas, et on jäänud veel viimased viis minutit, et lahkuda Nunspeetist ja aeg lugeda

kongress lõpetatuks. Ega siis midagi, üks nädal tundub küll vahelkohutavalt pikk, aga EGEA-l läheb aeg kiiresti. Kotid pakitud ja lahkujad teelesaadetud, seadsime ise sammud Utrechti poole. Utrechti ootas meid dinosaurused Jasper, et linna tutvustada. Dinosauruseks hüütakse tegelast, kes EGEA-l aastaid osalenud. Muuseas, kui teile vahel tundub, et Hollandis on majad kuidagi vildakad siis ei tule see mitte sellest, et nad uppi vajuvad vaid nii pidid need kõrgemad välja nägema kui naabritel. Ja mida rohkem põrandapinda, seda rohkem tuli maksta makse ja seda said omale ju ainult rikkad inimesed lubada.

Nagu igal õigel üritusel toimus ka kongressil afterparty. Jaani ja minu jaoks Amsterdamis. Pühapäev on ikka rahulik ja puhkamiseks, tuli meil ju edasisteksseiklusteks jõudu varuda. Nii jäigi aega rahus Amsterdamis olulisi paiku kaeda ja teadajate inimeste selgitusi kuulata. Pealegi on isegi vanad plaadipoed pühapäevalsuletud ja nii jõuab kaugemalegi kui esimesse muusikapoodi, kus biitlite plaate lademes. Jaani sealt enam kätte ei saa, aga ilma temata on raske kusagil kaotsi minna. Aga lõpuks viivad kõik teed mõnda kohvipoodi-kõrtsi-pubisse. Kuna hollandlastel maad vähe siis pole just eriti ruumi, et kõrtsis suuri tantsupoognaid teha isegi kui kohal on Iirimaa parim bänd. Saabki niisama rõõmsalt uute sõpradega juttu vesta, nende vanematele ja sõpradele oma emakeeles tervisi saata. Lõplik lahkumine on kurb, aga lohutuseks on teadmine, et kui mitte varem siis aasta pärast Sloveenias näeme niikuinii.

Epiloog:

Kui te kunagi Amsterdamis hääletate siis tõesti kasutage selleks ettenähtud kohta, neil on suisa vastav liiklusmärk ette nähtud. Lõpuks ei jaksa ju keegi lugeda kõiki autosid, mis tohtu kiirusega sinust mööda kiirteele sõidavad. Isegi siis mitte, kui spetsialiseeruda helelilladele Cadillac-idele. Kui reisikaaslane sinust mõnda linna maha jääb võib olla kindel, et arvestatud paari päeva asemel jõuab ta koju paar nädalat või kuud hiljem. Maailma peab ju ikka oma silmadega kaema.

PÕHJAREGIOONI KONGRESS (JÄRVSELJA, EESTI) EESTLASTE ESIMENE REGIONAALKONGRESS

Küllti Tiits

Proloog

Möödunudaastakongressil Lammis sai lubatud korraldada põhjaregiooni kongress. Tegutsema asusime üsna varsti, kuid algus oli üsna aeglane ja vaevaline. Viimastel aastatel pole põhjaregioonist enam eriti palju ülikoole EGEA tegevuses osalenud, vaid Oulu, Tartu, St-Peterburg ja Vilnius. Püüdes seda ringi laiendada, saatsime kutseid pea kõikide Põhjala ülikoolide geograafiaosakondadele, kuid tundub, et mingi e-maili peale eriti keegi liigutama ei hakka. Vastajaid oli vaid kolm ja neistki tuli lõpuks kohale vaid Peeter Maandi, kes oli juba ennegi EGEA kongressil käinud.

Õnneks oli tulijaid ka Poolast, Ukrainast ja ehk Moldovastki ning nii saigi ikkagi korraldama asutud, põhiliselt Helle-Mai Pedastsaar, Jaan Pärn, Mari Kaisel, Iris Laatsarus ja mina. Kohaks valisime Järvselja ja workshopi juhtideks said Mait Rei ja Kaupo Kohv. Kokaks oli Helle-Mai toanaaber Kai ja jõudu mööda ka teised. Süüa keetsime ise, kuna Järvselja sööklat oli just nüüd otsustatud remontima hakata, kuid oligi ehk parem, sest nüüd said ka meie kaks taimetoitlast sooja sööki. Korra küll unustasime enne liha sisse panemist nende portsusid kõrvale panemast ja nii pidimegi peale supi valmis saamist uut suppi keetma hakkama. Milline rõõm.

22.04, neljapäev. Õhtuks jõudsimme Järvseljale: 4 venelast, 3 leedukat, 3 poolakat, 2 hollandlast ja hulgaliselt eestlasi, sh üks väliseestlane Rootsist. 6poolakat läks tee peal kaduma, nii et vähem kui

lootsime, kuid seda kergem oli kõigiga kiirelt tuttavaks saada. Tähistasime ka Lenini sünnipäeva, millepuhul igaüks endale kongressist mälestuseks punase kaelaräti sai. Jaan tegi algust ka iga öiste tantsupidudega, mille tulemusena kongressi lõpuks aknaalune muru kannatada sai - ilmselt ületati taluvuspiir...

23.04, reede. Jalgsimatk

Emajõesuursoos. Kohale sõitsime kohaliku GAZ 53-ga, mis hollandlaste silmad üsna punni ajas. Vett oli ja rohkemgi, kummikuid aga vaid vähestel, kuid edasiminekus ei kaheldud seni, kuni vesi hakkas pidevalt üle põlve olema, nii pidimegi oma plaanitud ringist loobuma ja lõpuks tulnud teed tagasi minema. Aga ilus oli ja osavamad püüdsid selle ka oma fotoaparaatidesse. Õhtul käidi Järvelja saunas, mis nii mõnelegi hollandlasele ja poolakale oli see esimene kord sellises kuumuses olla. Ja eesti õlugi teenis nii mõnegi kiidusõna. Jüriöö puhul plaanitud öine orienteerumine jäi küll väsimuse tõttu ära, kuid lõket me tegime ja suvised praksis olivad võisid küll imestada, miks keset hoovi üks põlenud koht on.

24.04, laupäev. Workshopid.

Võlusõnaks võrgustikud - Maidul Interneti ja Kaupol ökoloogilised. Mõlemas töögrupis joonistati ka vastava teemaga kaarte. Esimestest ilmnes, kuidas hinnatakse linnade tähtsust põhjaregioonis ehk millise läbilaskevõimega Interneti ühendust mingi linn vajaks; teises kujundati Eesti satelliidipildi peale meie ökovõrgustik, millega ka Eestit vähe tundvad inimesed üllatavalt hästi hakkama said. Pealelõunal käisime Järvelja ümbruse metsades ja arboretumis. Kaunim lilleõis, mis teele jäi, oli näsiniine väike lilla sireliõis. Valvsamad nägid ka tetre, kuid enamik teisi linnuliike said üheselt lehelindudeks määratud. Lõpuks püüdsime leida ka Baltikumi kõrgeimaid kuuski, kuid kes teab, kes teab, ehk nägimegi.

25.05, pühapäev. Bussiekskursioon Lõuna-Eestis.

Buss oli parasjagu suur ja bussijuht ka igati vastutulelik. Alustasime Lüübnitsast, kust lootsime külalistele suurt Venemaad näidata, kuid võta näpust, vaadata võis vaid imekaunist hommikust udu ja kastepiisku ämblikuvõrkudel. Edasisuundusime Ilumetsa meteoriidikraatrite juurde, kus eriti vaadatuks osutus silt, mida kõik usinalt vaatamas käisid, kuigi ta oli tagurpidi ja üleni valge - väga asjalik... Ilmnes ka, et mõned eriti tsiviliseeritud ei tunne pohla ega mustikatki, rääkimata jõhvikatest. Järgmisena seiklesime läbi väikeste metsateede rägastiku Meenikunna rappa, kus vapramad ujumishooaega alustasid ja ka tehti kauneid samblasoenguid. Edasi käisime Piusa koobastes ja Vastseliina piiskopilinnuse varemetes, kus mõlemas Nikita omahulljulgust demonstreeris: ronides varemetes kõrgustesse, mis tavalisele inimesele võimatuna tundub ning lennates väikeste koobaste suu juures liivaseinast alla ja sattudes sellest sellisesse vaimustusse, et oma tegu kordas...

Reisitähtsaim sihtpunkt osade jaoks oli Suur Munamägi, ikkagi neli meetrit vähem kui Hollandil ja suisa tilluke võrreldes Poola Rysyga (2499). Kahjuks oli tornivaht unustanud turvakoodi, milles oma osa oli ilmselt ka kohalikel vägi jookidelja nii me ei saanudki üles kaunist vaadet imetlema minna. Ekskursiooni lõpetasime Taevaskojas pikniku ja käbiviskevõistlusega.

Tagasi Järveljal sai mängitud jalgpalli, mis lõpuks avas ka venelaste ja leedukate keelepaelad. Kaotajaid selles mängus ei olnud ja ilmselt ka kogu kongressil, sest rahul olid nii korraldajad kui ka osavõtjad.

Lõpetuseks tänaks ka meie toetajaid Geograafia instituuti, Laeva meiereid, Tartukonservitehast ja Regiot. Neist viimases käidi esmaspäeva hommikul ka tutvumas Eesti kartograafia hetkeseisuga.

EGEA 10. AASTAKONGRESS (LAMMI, SOOME) SEITSE PÄEVA ARMASTUST, HIGI JA GEOGRAAFIAT.

Jaan Pärn

Eriti seiklusrikkaks olid oma Soome reisi teinud Chisinau geograafid. Kogu oma raha kulutasid nad Lammissse sõitmiseks. Moldovas olid nad aga ostnud hulgi laost kümme konna liitrit viina ja selleseljakottides kongressile vedanud. Tagasisõiduraha teenisidki nad viina Läänehindadega hollandi geograafidele müües.

EGEA kongressidel on ikka püütud korraldada asju nii, et Euroopa eri nurkadest kohale seigelnud saja viiekümnel geograafil kongressinädala jooksul ka midagi teha oleks. Tavaliselt on selleks kujunenud workshopid ja ettekanded. Nii saigi ettekannete päeval ühe EGEA asutajaliikme Zbyszko käest kuulda, kuidas see organisatsioon kümne aasta eest õieti loodi ja millised olid esimeste egealaste eesmärgid ja unistused. Huvitav, et ideaalid ja tegevus on kõikide nende aastate jooksul jäänud üsna muutumatuks. Endiselt tegeleb EGEA rahvusvaheliste kontaktide loomisega Euroopa geograafiaüliõpilaste vahel, kasutades selleks nädalasi tudengivahetusi ja kongresse.

Dublini tüdruku Lianda ettekanne rääkis tema uurimistööst 1 km² suurusel karstialal Iirimaa läänerrannikul. Ta uurib riskianalüüsi meetodil inimtegevuse mõju sellele maastikule.

Karmi kaugseireuringu oli teinud Stefan Hess Marburgist, kasutades multispektraalse skanneri pilti Peene jõe oru biotoopide kaardistamiseks. Valevärvidega pildi RGB kanalid täitis ta järgmiselt: R ehk punase kanali infrapunase soojuskiirgusega, G infrapunasele lähedase kiirgusega ja G roheline valgusega. Pildi erinevad alad jagati 33 spektraalsesse klassi, mis jaotati edasiolemasoleva juhendi põhjal 27 taimestikutüübiks. Nendest omakorda sai 15 biotoopi.

Põhjalikust kultuurigeograafilisest uurimisest pidas ettekande Eva. See oli ruumiline käsitlus sellest, kuidas rulasõitjad kasutavad Amsterdami kesklinna väljakuid, nende käsi puidja mida iganes, mille peal rulatrikke annab teha. Huvitav, et rulasõitjate gängid pole Amsterdamis äärelinnades, vaid tegutsevad rohkem kesklinnas.

Kongressi workshopide sisuks oli pigem geograafia-alasest tegevusest mõnutundmine ja huvitav vaheldus emakeelsetele praktikumidele kui kõva tööga saavutatud hea tulemus. Nii hõlmas põhiosa nelja loodusgeograafia workshopi ajast Soomemaa loodusega sinasõbraks saamine. Inimgeograafia töögrupid arendasid samal ajal peamiselt postmodernistlikke vestlusi. Viimaseks päevaks, kui päevakavas workshopide tulemuste esitamine, mõtles iga workshopi grupp ikkagi midagi lahedat ja lõõvat välja.

Ükskongressipäevadest oli sisustatud bussiekskursiooniga vastavalt, kuidas keegi valis, kas ajaloolisesse Porvoosse või tööstuslinna Tampere. Porvoo puust vanalinn on muidugi küll kena, Tampere seisab aga ajaloolisel keskväljakul hiigelkorstnaga vana tehase monstrum. Tüüpilistel vanalinnadel on selle kohapeal tavaliselt raekoda.

Keegi vist ei usukski, kui ütlesin, et igal õhtul läksid kõik kell üksteist magama, selleks et hommikul puhanuna ärgata. Loomulikult ei läinud. Iga õhtu oli sisustada antud erineva regiooni geograafidele, need on Põhja-, Ida-, Lõuna- ja Lääneregioon. Saigi siis õhtuti Iiri ja lõunarahvaste tantse uhta, Poola maarjaheina viina Zubrowkat maitsta ning muudki kultuuri programmi kuni hiliste hommikutundideni.

Kongress paistis silma ladusa korraldusega, kuigi organiseerijateks oli vaid viis Oulu ülikoolitüdrukut. Kui Lammile järgnenud aastakongressil Nunspeetis näiteks oli tavaline, et ajakavast mindi üle ka rohkem kui poolteist tundi, siis Lammis olid kõik hilinemised nn. "akadeemilised

veerandtunnid”, viimasel minutil võetud väikesed ajalised. Ajakava oli normaalselt tihe - harva oli vabu tunde, mil polnud võimalik kas oma workshopiga tegeleda, loenguid kuulata või spordivõistlustest osa võtta. Toit oli hõimuvendade kombel tugev - ikka kartulit, liha, leiba ja muid õigeid sööke. Rahaliselt kujunes kongress küllkajuks katastroofiks. Euroopa ühel kalleimal maal kongressi korraldamine jättis korraldajad isiklikku, kokkuvõttes üle tuhande Saksa marga ulatuvasse võlga. Järgmisel aastakongressil tuli nende heaks korraldada korjandus.

Kurbnoot lõpus pole aga küll absoluutselt asjakohane. Lammi kongress oli rõõmusgeograafidepärase üritus, kus pullitegemisega käsikäes prooviti ka teadust mitte meelest lasta.

PS. Kongressil käisid Tartust Mait Rei, Helle-mai Pedastsaar, Külli Tiits ja Jaan Pärn

TUDENGIVAHETUS 1998 (LJUBLJANA, SLOVEENIA)

Anu Printsman - geogr. III

1998. aasta augusti lõpus võttis grupp Tartu Ülikooli geograafia tudengeid (koosseisus: Helle-Mai Pedastsaar, Anu Printsman, Jaan Pärn, Mait Rei, Leelo Sillaots (bioloog) ja Oliver Tomingas) ette reisi Sloveenimaale. Sõit toimus üle kivide ja kändude; rongide, busside ja osaliselt ka häälega. Igas paigas, kus transpordivahendit sai oodatud, lähenesime ka kohalikule (õlle)kultuurile. Kasutada tuli mitmeid ekstreemseid magamiskohti, nt. raudteetamme, sest Budapestis polnud peale kella üht öösel, teadmata väga täpselt oma asukohta ja tahtmata suuri väljaminekuid teha, parki kuskilt võtta. Budapestis käisime vaatamas ka kuidas Erki Nool krooniti Euroopa meistriks. Alates Ungarist koosnes menüü põhiliselt kodust kaasa võetud pasteedist ja kohapealsetest virsikutest.

Teekonnast läbikihutamise tõttu palju meelde ei jäänud. Valitsesid valdavalt soojad ilmad ja seljakott polnud just meeldivaim kaaslane. Mitmetes piiripunktides vaadati Eesti passe kui ilmaimet.

Sloveenias ei käinud sõda, nagu paljud ebateadlikud mittegeograafid arvasid. Nende vabadusvõitlus kestis nagu meilgi, paar päeva ning vaid üksikute ohvritega. Sloveeni keel tuletab meelde vene keelt, millel täishäälikud vahele jäetud. Kirjapandult on see suure interpretatsioonivõime korral mõistetav. Paljud räägivad inglise, saksa ja itaalia keelt.

Sloveenia jäi meelde muinasjutuliste majakestega, mille akendel oli vältimatult pelargooniume või siis vähemalt punaseõielisi lillekesi. Hämmastav oli see, et väikese mägise- metsase maa ja suhteliselt suure rahvaarvu kohta oli neil väga palju eramaju. Kõik valged ja aknaluukidega. Naljatlades nimetasid sloveenid isegi oma pealinna, Ljubljana, maa kõige suuremaks külaks.

Kohalikud võtsid meid vastu soojalt. Elasime peredesse majutatult. Käisime mängimas nende rahvuslikku mängu - petanque'i, milles nad on üsna osavad käpad. Vaatasime ringi Ljubljanas ja selle ümbruses; Kamniku vanalinnas.

Sloveenia kohta võib vabalt öelda, et seal vaheldub tihe- ja haja-asustus. Metsa on seal nende väitel küll veerand pindalast, kuid ringi sõites valitsesid vaateväljas ikkagi põllud ja viinamarja- istandused. Mets kasvas mäenõlvadel, seetõttu on palju tohutult ilusaid vaateid.

Kolm päeva sõideti autodega mööda Sloveeniat ringi, peamiselt küll põhja- ja lääneosas. Näidati suurt karstiplatood, kust karsti nimigi pärit on; koopaid, linnu jne. Mina kahjuks isiklikult seda kõike ei näinudki, sest rattasõidul Bledi koske vaatama minnes, suutsin ma saada ajuvapustuse kukkumise tagajärjel ja veetsin öö haiglas (Sloveeni haiglad ja sealne teenindamine on väga kõrgel

tasemel). Käisime vaatamas, kuidas tehakse mereveest soola Sloveenia ja Horvaatia vahel. Piranis käisime Vahemeres ujumas.

Alpidesse meid ei viidud, kuna meil polnud vastavat varustust. Sadanud vihm pidi mäed veel eriliselt ohtlikuks tegema. Seletati, et iga sloveen peab oma külalise eest mägedes vastutama ja kui meiega oleks seal midagi juhtunud, oleksid nemad süüdi olnud.

Enamik Sloveeniat sai niisiis ära nähtud: karst, koopad, rahvusmängud, Vahemeri, lokkav loodus, kultuur, arhitektuur, vaid Alpid jäid kaugelt imetlemise objektiks.

Kõige tähtsam polnudki minu arust see, mida me nägime, vaid mida kogesime ja tunnetasime - selle maa elustiili. Vahemere mõju, siesta, õhtune järsk jahenemine peale päikese loojumist, ööelu, läänemaailma mugavus: asfalt kõikjal, sildid, käsipuud jne.

Tundus, et olgugi väike maa see Sloveenia, jäi palju veel avastamata. Tollele soojale maale läheks alati tagasi.

TUDENGIVAHETUSEST AMSTERDAMIS (kevad 1998)

Hanna Maran

Seisan suure punastest tellistest, pisut lossi meenutava maja ees, millele kirjutatud "Centraal Station". Lõppenud on pikk ja väsitav, kuid kahtlemata huvitav teekond kusagilt sealt, kaugest Eestist ja ees ootamas nädal, täis huvitavaid inimesi, uusi kogemusi ning kevadist Amsterdami kõigi oma ahvatluste, rõõmude ja enneolematu palavusega. Jah, sellist päikeselõõsalist kevadet ei oldud sealkandis juba ammu nähtud, tavaliselt ikka udu ja natuke vihma sekka. Eelmine, Hoek van Hollandis ühe inglase kaubaauto furgoonis mööda saadetud öö on jätnud oma jälje, kuid suures sagimises ja ärevuses ei pane seda esialgu nagu tähelegi.

Startisime kuuekesi (Anu Printsman, Ann Ideon, Helle-Mai Pedastsaar, Mait Rei, Jaan Pärn, Hanna Maran). Saime veel Balti Ekspressigi ära proovida, nüüd ei ole sellest enam naftahaisugi järel... Poola-Saksa piiril jagunesime kolme paari ja hakkasime hääletamiseõnne proovima. Kohtumispaik Amsterdam. Ja kokku me saime, kuigi väikese mahajäämusega esialgselt plaanist

Ümberringi sagib tohutu rahvahulk, igal inimesel selles hulgas omad asjad ajada, elu elada. Meie tee viib otse linna ajaloolise keskuse südamesse, "Red Light Districti" naabrusesse Roberti juurde hinge tõmbama. Kuid tegelikult sai juba alguses selgeks, et ega siin oluliselt aega puhata ei anta, ja mis seal salata, ei hoolinudki teisest, sest ümberringi toimus liiga palju huvitavat, et seda lihtsalt niisama maha magada.

Amsterdam. Seda paljude inimeste unistustelina oli meil võimalus näha päris mitme kandi pealt, seda nii otseses kui kaudses tähenduses. Kõigepealt muidugi turisti-stiilis linnaekskursioon, mille käigus tutvusime peamiste vaatamisväärsustega alates kirikutest, sildadest ja kanalitest, kuni avalike naiste vaateakendeni välja. Loomulikult saatis meid pidevalt, nagu turistid ikka, kõikjal vuravate jalgrataste häirekellade tilin - alguses ei osanud tõesti kohe kuhugi istuda ega astuda, ilma et mõnele ratturile jalgu jääks. Hiljem, ise ratta seljas uljalt linnas ringi vurades, ei jõudnud neid aeg-ajalt pea laiali otsas otse rattateele uimerdavaid turiste kohe kuidagi ära kiruda. Jalgrattaid jätkub Amsterdamis tõesti kõikjale, isegi kanalite põhjad on neid paksult täis. Need vanad kilisevad-kolisevad sõiduriistad on aga kahtlemata ühed selle linna lahutamatud osad, õige hõngu tekitajad.

Tore on kõõluda sildade käsipuudel ja vaadata kanalil loksuvaid paate, hoopis teine tunne aga ise paadis istudes mõnusa vaikse mootorisurina saatel, jalad üle serva jahedas vees, päikest võtta ning nendel samadel sillakäsipuudel kõõlujatele rõõmsalt lehvitada.

Loomulikult ei saanud me kohe kuidagi hakkama ilma välikohvikutes istumiseta. Meeletu palavus lausa sundis vahetevahel aega maha võtma ja mingit vedelikku (kes mida) sisse kallama. Sellised hingetõmbepausid olid suurepäraseid hetked mööduvate inimeste jälgimiseks ja nendel tänavatel juba on mida ja keda jälgida. Ühe kohaliku klouni tegemisi vaadates sai vist küll mitme kuu naermise norm ette naerdud.

Kuigi igal õhtul läks pimedaks, ei takistanud see meid veel edasi tegutsemast. Kõrtsidest neil seal loomulikult puudust ei ole (ega tule), kuid vaheldusrikkus ikka ennekõike! Nii sattusimegi ühel õhtul isegi ühika stiilipeole ("I'm a barby girl, in a Barby World").

Kuid ega siis Holland ainult Amsterdamist koosne, seal on ikka muud huvitavat ka. Üks päev kulus pealinnast lõuna pool asuva vana ülikoolilinna Utrechti külastamiseks. Rongi aknast nägime ka siis veel väga uue, U.F.O.-t meenutava Amsterdam Arena (Ajaxi Stadium) ära. Utrechti korraldas väikese jalutuskäigu Hans EGEA-Utrechtist. Linnale sai pilk heidetud nii alt tänavakohvikutest kui ülalt - 100 m kõrgusest Domi tornist (andis ikka ronida!).

Teine Amsterdami-väline päev oli sisustatud suurema Hollandi-tuuriga. Selle käigus nägime ära pea kõik, mis ajast-aega ikka just selle väikese maaga seostunud - poldrid, pika sirge, madalast maismaast kõrge tammiga eraldatud rannikuriba, tuuleveskid ja tulbiväljad (õigemini mõne üksiku, mis veel noppijatest puutumata jäänud). Ühel poldrialal lõime, nagu geograafide kohane, puuridki maasse. Pehme turvas on ju lausa puurimiseks loodud, sama hästi nagu maa seest saadav muda iseenda ja teiste määrimiseks.

Aga mis seal salata, iga pidu lõpeb kord, nii ka meie nädalane pidupäev koos Amsterdami üliõpilastega. Eks me olime kohati ka päris parajad pähkliid, kui oma hilinemiste ja ekslemistega võõrustajate ridadesse segadust külvasime, aga ajapikku sai neilegi selgeks, et meiesugused juba hätta ei jää.

Toredatest inimestest on alati raske lahkuda, kuid samas on siin ka üks EGEA võludest - igas lahkuminekus peitub järgmise kohtumise ootus ja teadmine, et kui mitte varem, siis järgmisel aastakongressil näeme ehk ikka!

PS. Ja muide, friikartuleid söövad nad seal tõepoolest majoneesiga

EGEA 9. AASTAKONGRESS (POIANA BRASOV, RUMEENIA) KUIDAS SEE TEGELIKULT KÄIS

Mari Kaisel

Minek. Minek

Tollel septembrihommikul ei teadnud ma veel Rumeeniasse sõidust midagi. Et aga Mait hea kõnemees on, siis avastasin end õhtul endalegi pisut ootamatult Tartu raudteejaamast. Sõbrad olid kohusetundlikult mind rongi peale saatma tulnud. Nagu peab. Lahkumiskinkidega. Hulk pontshikuid, pakk Bellamorkanal'i ja kotike küüslaukudega. Esimesed said kohe otsa, ülejäänud olin sunnitud tagasiteel ära viskama. Minekust on meeles veel hiigelpikad Ungari kohanimed, arvutud raudteejaamad ning reisikaaslase lõppematu lobisemine.

Brasov

Kui piisavalt kaua mingis suunas minna, siis jõuad lõpuks ikka kuhugi välja, ning hoolimata sekeldustest piiridel, jõudsite meiegi viimaks Brasovisse, mis osutus kenaks keskaegseks linnaks keset Karpaateja ajaloolist Transilvaaniat. Euroopas teatakse Transilvaaniat kui paksudemetsade, üksildaste keskaegsete losside, vampiiride ning libahuntide maad. Tänukeerdkäikudega ajaloole ja lummavaile mägedele on Transilvaania tõepoolest Rumeenia üks huvitavamaid piirkondi, mis selgelt eristub ülejäänud Rumeeniast ning on kõige vähem rumeenialik osa riigist.

Umbes tuhat aastat tagasi asusid Transilvaania aladele elama ungarlased ning sellest sai Ungari kuningriigi osa. Kohalikud rumeenlased muudeti pärisorjadeks. Järgneva paari sajandi vältel tuli Transilvaaniasse (saksa keeles Siebenbürgen) Ungari kuninga kutsel palju Reinimaalt pärit sakse, kes rajasid terve hulga linnu sealhulgas ka Kronstadti - praegune Brasov. Täna elab Brasovis üle 300 000 elaniku, ning linn on üksolulisimaid turismikeskusi Rumeenias.

EGEA

Väga hästi organiseeritud kongress algas esimesel õhtul pidulikult küünlavalgel kohaliku ploomipuskari (*tuica*) maitsmisega. Järgnevad päevad kulusid workshopidele, ekskursioonidele ning EGEA-ga seotud üritustele (regionaalõhtud, GB meeting jne.).

Workshope oli umbes seitse või kaheksa ja nagu harilikult, oli püütud katta võimalikult palju geograafia erinevaid harusid alates maastikuökoloogiast ja geomorfoloogiast lõpetades turismi ja eurointegratsiooniga. Sinna vahele mahtusid GIS, hüdroloogia (mis osavõtjate puudumisel küll ära jäi), ning midagi geograafilise hariduse arendamisest. Paraku ei lähe aga kõik alati nii nagu plaanitud ja nii näiteks ei olnud maastikuökoloogia workshopil õiget juhendajat. Osalejad ei lasknud end sellest aga eriti häirida ja pühendasid seda rohkem aega ümbritsevate looduskunite paikade tundmaõppimisele.

Ekskursioone toimus kaks. üks neist viis meid ühe järve äärde, mis oli millegi poolest kahtlemata väga oluline, aga detailid on allakirjutanul kahjuks meelest läinud. Teine ekskursioon toimus Dracula lossi (ühete paljudest), kus kena giid andis lisaks Dracula tutvustamisele ka põhjaliku ülevaate Rumeenia varasest ajaloost.

AASTAVAHETUS POOLAS BESKIIDES 96/97

Kaupo Kohv ja Viivika Veidemann

Reisiseltskond:

Mari Kaisel, Iris Laatsarus, Külli Tiits, Viivika Veidemann, Kaupo Kohv

Minek:

Enamus meie seltskonnast (Mari, Iris, Külli) jõudsid õigel ajal Varssavisse, kus nad kohtusid poolakatega, ürituse korraldajatega. Nii libedalt ei laabunud aga reisiseltskonna kahel ülejäänud liikmel, kes suurest karavanist maha jäid. Nimelt jäime mina ja Viivika minekuga päeva võrra hiljaks, aga nagu geograafid ikka, ei andnud me alla ja põrutasime esimese rongiga teistele asjaosalistele järele. Kuni Varssavini oli kõik ilus ja korras, aga siis tegime oma esimese vea - nimelt kasutasime sõiduks ekspressrongi, mis polnud sugugi odav ja lisaks sellele tekitas meie ajakavas omajagu segadust. Seetõttu jõudsite viimasesse suuremasse tsiviliseeritud kohta Novy Targi õhtul kella 22 paiku ja seal oli meil tükk tegu, et endale mingi soojem küljealune leida. Õnneks laabus kõik tänu mingitele tudengitele, kellele juhuslikult bussijaamas otsa koperdasime. Hommikul jõudsite siis bussiga kenasti meie külakesse, Ochotnica oli vist selle nimi?!?!? Ja siis

pandi meid jälle proovile - tegemist oli Poola pikima külaga, ca 25 km. Iseenesest poleks nagu miskit viga, aga häda seisnes selles, et me olime sinisilmselt arvanud, et tegu on mingi suvalise maakolkaga, kus kõik kõiki teavad-tunnevad. Sellest väärarvamusest tingitult ei pidanud me vajalikuks aadressi meelde jätta. Lõpuks jõudsime ikka õigesse kohta, seda aga tänu õnnelike juhuste kokkulangemisele. Sellest, mis seal edasi toimus poleks mingi hinna eest tahtnud ilma jääda.

Kohapeal:

Ööbimis- ja elupaigaks oli meil fantastiline väike majake, mis mingit pidi kuulus Varssavi ülikoolile. Mägede lummavast ilust vist pole siin mõtet eriti pajatada, kes on näinud, see on tundnud, kui pole tundnud, siis pole näinud (vaatamisest alati ei piisa). Kohapealne seltskond oli igati rahvusvaheline: poolakad, sloveenid, eestlased, hollandlased. Esimestest päevadest alates müüti mööda mägesid (vähemalt mina müttasin), sai käidud natuke alla 2000 m. kõrgustel tippudel. Kas nüüd kogemuste puudumisest või millest iganes, igatahes suutsime mina ja Viivika juba esimesel päeval oma varbad ära külmetada, aga õnneks või kahjuks ei lasknud me ennast sellest häirida ja nii möödusid ka järgmised päevad meie jaoks mägedes, kaaslasteks Robal ja Woitek. Robal oli meist vast kõige segasem sell - vennike, kes jäi kogu seltskonnale esimesel retkel juba sellega meelde, et vastas peale esimest paari-kolme tundi küsimusele "kas palju on veel käia?" väga enesekindlalt kuni hilisõhtuni, mil me lõpuks tagasi oma baasi jõudsime: "Ne daleko, ne daleko, sovsem ne daleko.". Pole siis mingi ime, kui järgmistel päevadel mägedesse minejaid väga väheseks jäi. Paljud viitsid aega suusatamise ja lumelaudadel kihutamisega. Suurem osa meie seltskonnast käis ka Zakopanes ära, kus vist vallutati ka üks 2000 m. mäeke. Jah, ka kohalikus kõrtsis sai käidud. Iga õhtu loomulikult tants ja trall. Uusaasta võeti lähedal asuval mäeseljakul väärilikalt vastu. Siin oli muidugi eestlastel võimalus silma paista, sest kodune uusaasta oli ju vaja ka tund varem vastu võtta, mis oli paras soojendus enne lõputralli. Uus aasta võeti vastu mäe otsas õampanja ja lauluga, mis ülistas geograafe ja nende võimu Maal.

Ärasõit:

Aeg lahkuda, ja nagu sellistel üritustel ikka - kallistused, põsemusid: tühjad, aga südant soojendavad lubadused, mis sel hetkel tunduvad alati nii reaalsed olevat. No mis siis ikka, padavai sealt minema. Kojusõit kulges ilma suuremate viperusteta. Üks öö veedeti veel Krakovis kus tutvuti kohaliku kultuuri eri tahkudega. Varssavis ühinesid meiega veel Zakopanesist suusatamast tulnud Liisa-Lota, Nils ja Andres - seltsis segasem. Osteti piletid ja rongile. Aga jah, need konduktorid on ikka imelik inimrass küll - kunagi pole nad millegagi rahul ja siis tahavad alati raha, kui neil rahu pole, nagu saaks raha neile mingi rahu tuua - on alles naiivsed. Aga kui ikka endal pole, siis teistele ka ei taha midagi jätta. Üks säärane hüppas siis ka meile ninna, aga peale paari tunnilist suhteliselt ühepoolset väitlust (või möla), ta lihtsalt andis alla ja lahkus meile head reisi soovimata (mühakas selline). Igatahes raha ta ei saanud, küll aga võib-olla hingerahu, oli ta ju teinud kõik mis suutis. Ega enam palju aega ei võtnudki, kui me oma reisiseltskonnaga taas kodumaa pinnale astusime. Igal juhul jääme me reisiga väga rahule.

TUDENGIVAHEMUS 1996 (DEBRECEN, UNGARI)

Küll Tiits

Just oli lõppenud viimane matemaatika loeng, milles olin häbematult algusest lõpuni maganud. Olin veel instituudis veel vaid selle pärast, et olemine oli üsna vilets ja kuidagi ei viitsinud koju minna. Siis tuli Tarmo jutuga, et kas keegi homme Ungarisse ei tahaks tulla, sest üks bioloog olla viimasel hetkel alt ära hüpanud. Võimalus oli ahvatlev, kuid tundus, et haigus võtab võimust. Läksin

koju ja otsustasin, et kui palavik on alla 38, siis võib edasi mõelda. Oli 39.6. Hommikul oli siiski parem ja helistasin, et kas koht on veel vaba ja kuna teisi soovijaid ei olnud, siis asusingi asju pakkima. Õhtul sõitsime ära. Toanaabri üllatus ei olnud väike, kui ta leidis kirja: “Läksin Ungarisse, tulen järgmine nädal.”.

Ungarlased olid siin käinud aasta varem. Kuna mina siis alles keskkooli lõpueksamitega tegelesin, siis nende Eestis olemisest ei tea ma midagi, samuti ei tundnud ma erinevalt teistest ühtegi vastuvõtjat. Seekordne tudengivahetus toimus koos eesti filoloogidega, põhiliselt vist ungari keelele spetsialiseerunutega. Kokku oli meid pea-aegu bussitais. Debreceni jõudsime 36 tunniga, peale väikesi seiklusi Slovakkia teedel, kuna bussijuhtidele oli liiklemine kiirteedel veel üsna tundmatu nähtus - selleks, et pöörata vasakule, tuleb esmalt pöörata paremale! Vastu võeti meist igauhte kolme põsemusiga iga ungarlase käest, mis mind kui võhivõõrast ajas esiti üsna segadusse. Tulevad mingid võõrad inimesed ja kukuvad kallistama ja musitama, aga seal maal on lihtsalt nii kombeks, ei miskit isiklikku...

Majutati meid enamasti kodudesse, kaheksakesi olime ka ühiselamus. Ühikas olid toad nagu haiglas - valged, suured ja voodeid täis. Samas oli aga kogu üliõpilasküla hästi kompaktne, kus kõik vajalik oli koos: õppehooned, ühiselamud, söökla, botaanika aed, termaalvee basseinid. Peahoone ees oli suur purskkaev (ustik), mida mõlemalt poolt ümbritses kevadiselt kaunis park, kus isegi puudel olid suured, imeilusad ja meeldivad lõhnavad õied ning kõik see meenutas Pirogovi.

Esimesel õhtul jalutasime kesklinna, mis ei sارانud millegi erilisega, kuid oli selline lihtne ja mõnus koht. Tundus selline väike ja vaikne ning miski ei reetnud, et tegemist on Ungari suuruselt teise linnaga. Meelde on jäänud, et linn oli ühele põhjamaalasele tavatult roheline ja seda eriti aprilli kohta.

Teisel päeval tutvusime ülikooliga. Erilise uhkusega demonstreeriti meile geograafia laboratooriumi, kus korraldati kaks katset. Esiteks kuidas voolav vesi basseini põhjas liiva liigutab (nagu väiksed lapsed rannas) ja teiseks tuule mõju pinnavormidele (jälle liivale) miskis klaastunnelis. Ohh ja ehh, katseid olin teinud Tartus vaid keemia vallas. Veel näidati miskit GIS-iga tehtud pinnase ohustatuse kaarte, mida tol ajal Eestis ilmselt vaid üksikud teha oleks osanud. Üsna ruttu selgus, ka tõsiasi, et ungarlased räägivad vaid ühte keelt ja sellest aru saamine käis geograafide poolele grupist üle jõu. Kuna filoloogidki just ei hiilnud oma ungari keele teadmistega, siis kõik ametlikum suhtlemine käis läbi “tõlgi”, kelleks oli üks vanem eesti naisterahvas, kelle mees oli ungarlane. Teine variant oli üks ungari geograaf- saksa filoloog, kes rääkis saksa keeles ja siis Tarmo tõlkis. Kolmas variant oli üks geograaf- soome-ugri filoloog, kes rääkis veatut soome keelt (enda meelest ka eesti keelt, kuid sellest aru saamiseks pidi ka soome keele sõnavara üsna suur olema) ja siis mina tõlkisin. Neljas variant oli siiski inglise (saksa) keelt pruukida, st pigem kätega asju selgeks teha... Õhtul käisime ühel rahvatantsuüritusel (midagi tantsuklubi taolist), kus oli nii vanu kui noori. Kõik haarati kohe ka tantsuringi, kuigi algul ei suutnud kuidagi tempos püsida ja kõiki ettenähtud samme ära teha, siis varsti hakkasid osa tantse siiski sujuma ning teiste puhul muutus olulisemaks lihtsalt kaasatantsimise rõõm, tühja sellest, et kõik just õieti välja ei tulnud. Üritus oli igatahes väga tore ja kõigil, kes kunagi Ungarisse satuvad soovitan soojalt sarnasesse kohta minna. Tundub, et sellised kontserdid on seal üsnagi populaarsed ja toimuvad mitu korda nädalas.

Kolmandal päeval käisime Budapestis. Olime harilikud turistid, kes püüdsid kõiki linna vaatamisväärsusi läbi käia ja seda üsnagi edukalt. Kena linn, kena ilm ja kena seltskond. Ainus mure oli, et kuna oli pühapäev, siis tundus, et kõik linna poed on kinni ja millegi söödava ostmine on sama hästi kui võimatu. Mõne nurga peal müüdi küll miskeid magusaid saiakesi, mis hommiku poole üldsegi isuäratavad ei tundunud, kuid pealelõunaks juba üsna meeldivalt lõhnama hakkasid, eks tühi kõht on ikka kõige parem kokk. Õhtul kogunesime miskile rahvapeole ühes pargis, lauldi,

tantsiti ja joodi lihtsalt veini. Peale 13 tunnist marssi mööda linna, tundusid esimene ja viimane neist oluliselt meeldivamatena. Siis sai löögi minu hea arvamus enda sportlikust vastupidavusest, kui üks kõhetu filoloog arvas, et läheks ikka nüüd tantsima kah.

Neljandal päeval tutvusime Ungari põhjaosaga. Juba eelmine päev olime näinud mida tähendab pusta - igav liiv ja tühi väli, st lõputud heinamaad. Leiliruumis oli ka igati kasuks oma salakeel, sest esmalt sisse astudes, ei näinud kohe mitte midagi, siis oli hea teiste käest küsida, et kus lava on ja kus ungari vanamutid juba ees on. Meeldejääv oli ka lõunasöök ülikooli sööklas, mis meie tummikaga võrreldes nägi välja tõelise res mäed seekord nägemata, sest silmad ei seisnud lihtsalt lahti, kuigi nii oleks vaadata tahtnud. Ja nägemata jäi ka paadiralli, mis oli just lõppenud, kui tagasi Tartusse jõudsime. Juuli '97. Minek Praha ja Tsehhiimaa poole, aga auto läks hoopis Slovakkiasse ja nii ma sattusingi rutem kui isegi arvanud oleks taas Tatratesse. Ja kohe enne veel kui päris kohale jõudsime tundus üks juuksekohendamise liigutus kahtlaselt tuttav ja seal nad olidki, osa meid vastu võtnud ungarlasi, kellele see oli küll kahjuks viimane õhtu mägedes. Oli meeldiv taaskohtumine.

PS. Geograafidest käisid Debrecenis vähemalt Tarmo Pikner, Epp Leesik, Rauno Schults, Katrin Saart, Kristel Kutsar, Aavo Soo, Karen Jaanson ja mina, pildi peal rohkem pole ja rohkem ei mäleta ka, sest jutt on kirjutatud alles '99 sügisel, sellest ka andestust, kui mõned asjad päris õiges järjekorras pole.

MIDA ARVAD TÜNGK-ist?

Küll Tiits ja Helle-Mai Pedastsaar

Käesolev uurimus on tegelikult kordusuuring 1994 a analoogist. Eesmärgiks oli tookord ja on ka nüüd teada saada, kus asub Tartu Ülikooli Noorgeograafide Klubi geograafiaüliõpilase mõtetes, kui palju teatakse ja osa võetakse toimuvatest üritustest ja mida neist arvatakse. Uuringus on ka erinevusi - viis aastat tagasi olid kevad- ja sügiskoolid enesestmõistetavad ja kõigile tuntud üritused, ajakiri "T.Tähised" ilmus veel, korraldati kevadeti Geograafia Päeva jms. Mitu aastat on kõik see peaaegu unustusehõlmas viibinud, Noorgeograafide klubi on tegelenud enamasti rahvusvahelistest EGEA üritustest osavõtmisega. Et midagi taas ka kodumail tegema hakata, pidasime tarvilikuks teada, mida tänane geograafiaüliõpilane klubilt ootab ning miks ja mil moel soovib klubi tegemistest osa võtta. Samuti uurisime, mida arvatakse Euroopa Noorgeograafide Assotsiatsioonist (EGEA) ja selle kaudu toimuvatest tudengivahetustest ja üleeuroopalistest kongressidest.

Kaheleheküljelise ankeedi võttis vaevaks täita 30, neist 14 klubi liikmed, mees- ja naissoost isikuid võrdselt. 2/3 vastanuist leidis, et TÜNGK kui geograafiatudengeid ühendav organisatsioon on vajalik; 1/3 et väga vajalik. Klubi vajalikkust põhjendati mitmeti. Enimlevinud vastuseks oli, et teist ainult geograafiaüliõpilastele mõeldud organisatsiooni pole, et klubi toetab tudengite akadeemilisemat ja teaduslikumat läbikäimist ning loob ja toetab rahvusvahelisi suhteid. Palju kirjutati sellest, mis moel klubi PEAKS vajalik olema - selge on see, et klubi praegusel hetkel (ja ka varasematel aegadel) on olnud suhteliselt väikese ringi inimeste ühendajaks ja võiks omada suuremat haaret.

Paljudest ankeetidest jäi kõlama mõte, et Taru Üliõpilaste Looduskaitsering on praegu geograafide ühendajaks ja kahes organisatsioonis tegutsemiseks aega ja energiat ei jätku, kuigi samas leiti, et Ring pole (ei tohiks olla) ainult geograafide organisatsioon ja on väga palju muud, mida seal teha ei saa ja milleks oleks vaja Noorgeograafide Klubi (nagu näiteks rahvusvahelised suhted ja akadeemilisem läbikäimine).

Mainiti ka, et klubi kogub rahvast EGEA üritustele ja palju asjalikuga hetkel ei tegeleta ja et geo-

graafide vennastumine on niigi suur ja eraldi organisatsiooni selleks tarvis pole.

Klubi tegevuse eesmärkidest peeti kõige tähtsamaks EGEA tegevuses osalemist, järgnesid sügis/kevadkoolide korraldamine, tudengivahetuste korraldamine, rahvusvaheliste kontaktide loomine ja erialane eneseharimine. Vähem olulisteks tegevusvaldkondadeks olid T.Tähiste väljaandmine ja tutvusringkonna laiendamine.

Siiani tehtust hinnati heaks tudengivahetusi ja EGEA kongressidel käimist/korraldamist ning rahuldavaks sügis/kevadkoole - ürituste mainet tõmbas kindlasti alla viimane suhteliselt ebaõnnestunud kevadkool - , rahuldavaks peeti ka T.Tähiseid (samam tules tunnistada, et viimane ilmunud number oli aastal 1994, mida saab mäletada vaid väga pikaajaline õppur või ajaloo huviline tudeng...)

Sügis/kevadkoole peetakse väga olulisteks ja vajalikeks üritusteks ja üksmeelse "jaa"-ga leiti, et nad peaksid aset leidma ka edaspidi. Küsimus on lihtsalt, mis kujul. Meie poolt olid variandid - eriteemaliste loengutena (nagu seni), kindla üldteemaga seminarina või mitme kitsa teemaga töögrupina. Kõik variandid leidsid oma pool- ja vastuhääled ja oluliselt esile ei kerkinud ükski. Veidi suuremat poolehoidu leidis ühtse teemaga seminari korraldamine. Leiti, et kord aastas toimuvast üritusest oleks piisavalt, siis on enam asjalikku materjali ja ettekandjaid.

Nõuti ka rohkem aktuaalsete teemade käsitlemist, et saaks ise kaasa rääkida ja lahendusi leida. Seminaride puhul nähti probleemi selles, et osavõtjad on oma teadmistega eri tasemetel ja nii ei saa midagi asjalikku teha: workshopide puhul, et pole piisavalt huvilisi ühe kitsa teema jaoks - geograafia on lai valdkond; loengutega - liiga laialivalgud ja passiivne. Kuldset keskteed on raske leida. Veel raskem on siiani olnud leida korraldajaid, nüüd aga on 3/4 vastanutest lahkelt nõus korraldamisel abiks olema!

Klubi ajakirja "T.Tähised" kohta käivate küsimuste vastused olid enamuses oletuslikku laadi - nagu juba mainitud, pole ajakirja viis aastat ilmunud. Seda rõõmustavam oli, et 90% vastanuist pidas vajalikuks T.Tähiste ilmumise taastamist. T.Tähistest loodavad küsitletud lugeda kõike huvitavat ja geograafiasse puutuvat.

Enamuse arvates peaks ajakiri sisaldama sisulisi kokkuvõtteid uurimus- ja teadustöödest. Ka teadustööde kriitikat. Lugeda meeldiks ka reisikirju, kes kus käinud ja huvitavat näinud; klubi seltsielust ja seda, millega tegelevad geograafiaüliõpilased mujal. Huvitavaid uusi ideid ja teemasid geograafia vallast.

Tundub, et huvi ajakirja vastu oleks tõesti suur ja praegu valitsemas tühi koht, mis ootab täitmist. 3/4 vastanuist olid nõus ka ise ajakirjale kaastööd tegema, eriti kirjutamisvalmid olid poisid (91%), tüdrukud olid tagasihoidlikumad (55%).

62% arvas, et interneti väljaanne võiks asendada tavalist ajakirja, paberversiooni toetasid rohkem klubi liikmed.

EGEA selle aasta üritustest on paljud huvitatud. Nii väljapakutud tudengivahetustele (Berliini ja Wrocław'i ülikooliga) kui ka kongressidele (regionaalne Poolas ja üleeuroopaline Sloveenias) on põhimõttelisi huvilisi kokku 20 inimest (võrdluseks - viimastel tudengivahetustele oli minejaid 6, kongressidel oli vähemalt see aasta piirang - 5 inimest ühest ülikoolist...)

Küsitluse lõpuosas leidsid vastused mõned üldised küsimused klubi kohta. Klubi liikmete arvu kiputi alahindama, õigesti pakkujaid oli 8, st vahemik 25...40 liiget. Tegevliikmetest osati nimetada

enamikku. Senistest mitteliikmetest olid 2/3 huvitatud liikmeks astumisest, vaid 4 ütles "Ei." Kolmel oli eituse põhjenduseks ajapuudus, ühel see, et ei meeldi klubi praegused liikmed.

Enamik vastanuist kuulus ka mõnda teise organisatsiooni.

Kokkuvõtteks võib tõdeda, et üldiselt on arvamus positiivne ja klubi tuntakse/teatakse. Tänuväärseid on rahvusvahelised kontaktid EGEA kaudu. Samas leitakse, et kodumaine tegevus (eelkõige sügis/kevadkoolid) on viimasel ajal soiku jäänud, kuid tasuks jälle taaselistada. Tundub et huvilisi oleks. M.O.T.T.

GEOGRAAFIATUDENGITE TEADUSTÖÖDEST

Joel-Peeter Haggett

Kodukirjand etteantud teemal.

Kohe alguses pean vabandama vanemate tudengite ja õppejõudude ees, sest see mõttearendus ei ole mõeldud lugemiseks mitte teile, vaid pigem mu noorematele kaaslastele, kellel igasugu uurimuste tegemisest alles vähe aimu on. Noh, igatahes olen ma teid nüüd hoiatanud.

Teadus- või uurimistöö kirjutamiseks (või mittekirjutamiseks) on geograafiatudengitel mitmeid võimalusi. Stuudiumi edukaks lõpetamiseks on obligatoorne esitada kolm uurimust, loengukursuste läbimiseks on pahatihti vajalik koostada referaat või pidada ettekanne, lisaks võib kirjutamishimust vaevatud geograaf enda andele rakendust leida veel looduskaitseringis või kevad-sügiskoolis omaalgatuslikult kokku otsitud materjali ette kandes, seltsielu aktivistid koostavad korbis vähemalt ühe rebasreferaadi...ja nii muudkui edasi.

Kirjutamisest pajatama asudes on kõigepealt mõistlik küsida kas kirjutada või mitte kirjutada. No selge on see, et päris ilma kirjutamata hakkama ei saa. Võib ju proovida mitte kirjutada (ja kes meist ei oleks proovinud), aga varem või hiljem tuleb see avalikuks ning siis tuleb pahatihti rohkemgi kirjutada kui esialgu. Veel halvem variant, mis pole ka mitte haruldane, et kirjutada tuleb äkitselt tohutult paljudel teemadel korraga. Seda juhul kui on mitut asja edasi lükatud. Tagajärjeks on kehv kirjutis või kirjutamise veelgi kaugemale tulevikku lükkumine, mis iseenesest polegi nii paha. Mõnel puhul.

Lähenedes probleemile süsteemselt proovin esialgu targutada kolme olulise uurimistöö - alam-, kesk- ja ülemastme kursatöö - teemal. Siinkohal on paraku õige hetk tunnistada, et allakirjutanul endal ainult alamaste tehtud on (aga keskastme teema on ka käeulatuses!).

Sujuvalt olengi jõudnud olulise kohani - kumb oli enne, kas muna või kana? Kas kõigepealt peaks olema teema ja selle ümber tekkima uurimus või on hakatuseks igasugust panna kokku otsitud ja sellel on kenasti ümaramaks muutudes lõpuks õnnestunud uurimistööks vajalikud mõõtmised omandada?

Ja kas üldse tasub pingutada, et ise teema üles leida kui on lihtsam lasta see potentsiaalsel juhendajal välja pakkuda? Isiklikult arvan, et tasub küll, sest sel juhul saab teha just täpselt seda, mida ta teha tahab ja juhendajal ei ole sellega nii palju pistmist, kui tema enda välja pakutud teemaga.

Kuna isemõtlemise vajadus ja oskus niikuinii vanuse ja kogemuste kasvades suurenevad ja isemõtlemise rakendamine seega paremaid tulemusi annab, pole üldse paha, kui hakatuseks võtta mõni õppejõu poolt välja pakutud uurimisteema ja hiljem hakata vaikselt oma rida ajama. Muidugi kui algusest peale teada, mida tahad, siis on see hiljem lihtsam.

Kas see ei võiks olla üks oluline põhjus, miks tudengid ettenähtud teise aasta kevadel väga harva oma esimese uurimistöö esitavad - tulevaste juhendajate poolt pakutavad teemad eriliselt ei huvita, aga selleks, et ise mõnd huvitavat suunda välja arendada, puuduvad veel fantaasia ja teadmised. Nii lükkubki see esimene otsustav samm muudkui edasi. Tsiteerides klassikuid: kõige raskemad tööd on alamaste ja doktor (Mari Kaisal).

Kolmanda kursuse kevadeks ollakse ennast enamasti piisavalt kogunud ja niikuinii ka talv otsa küüsi närinud, et mis nüüd küll saab. Seega siis võetakse ennast kokku ja tehakse ära see alamaste. Ja enamasti hästi tehakse. Suvi möödub tavaliselt kuskil ringi udutades ja sügisel tuleb tõdeda: pagan, juba neljas kursus, aga mul on alles alamaste tehtud (halvemal juhul: aga mul pole isegi alamastet tehtud) ja nii ongi kõige loogilisem asjade käik selline, et õppur molutab rahulikult edasi nagu ta seda on harjunud tegema ja stuudiumi läbib vaikselt ja väarikalt viie aastaga. Või nohh, see õigupoolest ei olegi otseselt molutamine. Sest tuleb tunnistada, et isegi kui kursakaga rahulikult kuu-poolteist enne tähtaega pihta hakkad, läheb lõpuks ikkagi väga kiireks. Rääkimata sellest, et muud asjad jäävad üsna ripakile. Otseselt kevadistest kogemustest jutustan praegu muide.

Neljanda kursuse tudengid, kellel ikka veel esimene uurimistöö tegemata, on tõsiselt mures: lihtsalt ei olegi aega selle tegemiseks, aga PEAB. Nii suhtutaksegi sellesse, et natuke teadust teha, pahatihti väikese hirmu ja vihaga, no ei ole aega, aga TO istub kukil, neetud kursakas...

Kuna sai lubatud süsteemselt läheneda ja ma enam alam- ja kesk- ja muidu astmetest kirjutada ei viitsi, on paras aeg hakata keerutama Klubi ja Ringi poolt pakutava võimaluse ümber oma saavutusi laiemale üldisele tutvustada. Tehke endale võileib ja tass kohvi, sest umbes pool on veel ees...

Kevad- ja sügiskoolide toimumisest on kasu nii TÜNGK-ile (loe: EGEA-Tartule) kui ka tudengitele, keda moositakse seal omatehtud teadust ette kandma.

Noorgeograafide Klubi jaoks oli (on ikka veel vist) see üks olulisemaid enese olemasolu meenutamise ja reklaamimise kohti, tudengid saavad heal juhul teistele tõestada, et neil ka aeg-ajalt natuke nokib, esinemisnüansside lihvimise võimalus veel boonuseks peale selle.

Kuulajad saavad lisaks tohututele õllekogustele endale ka natuke erialast tarkust sisse imetud ning parajalt ajastatud ja õigesse kohta tabava küsimusega võib õnnestumise korral küsijast isegi suhteliselt nutika inimese mulje jääda. Oh seda rõõmu.

Õppejõud, kellest mõni ka ikka aeg-ajalt kohal on viibinud võivad oma kognitiivse tabeli täielikest tainapeadest ja lihtsalt juhmakatest ümber struktureerida ja mõne lootustandva noore entusiasti enda koolkonda meelitada (juhul kui selline peaks olemas olema (mõnel igatahes on küll)).

No mida sellistel üritustel ette kanda? Mida muud, kui just neidsamu referaate ja uurimustöid, mis siis võiksid vastavalt kas oma viimase lihvi saada või ehk mõne tarkpea huvitavast küsimusest hoopis uuele uurimusele alust anda.

Meenub, et kunagi prooviti mind ka pehmeks rääkida, et ma midagi ette kannaksin. Mul oli parasjagu käepärast korbi jaoks tehtud referaat skalpeerimisest... Tahate kuulda? Kes ei taha, jätku järgmine lõik vahele, tsiteerin natuke:

“Viimased teated peadejahist Euroopas on pärit veel sellest sajandist. Balkani poolsaare asukad uskusid siis ikka veel hingeaine olemasolu. 1912. aastast on teateid montenegrolastest, kes raiusid oma vaenlasel pea maha ja kandsid seda juukseidpidi vööl, Balkani sõjas 1912-1913 aga lõigati ära nina koos ülemise huulega ja vuntsidega, mida pidi siis sellist trofeed kantigi.” [Peetersoo 97]

Selge...aga et milles siis jutu uba on? Teema nagu teema ikka. Aga minu meelest võiksid kevad-sügiskooli ettekanded siiski natuke tõsigeograafilisema iseloomuga olla. MUIDUGI ma tean, et geograafiateadust võib teha seoses iga asjaga (millist teadmist ma antud referaadi puhul tegelikult üritasingi rakendada), aga alamastme uurimistööks skalpeerimisgeograafiat siiski ei soovita. Võtke midagi üldisemat. Jätke vanadele doktoritele, kes tahavad mõnel koosviibimisel peent seltskonda õokeerida, ka mingi võimalus.

Siinkohal ei taha ma väita, et külalisesinejad ja üllatusettekanded oleksid sellisel üritusel kuidagi kohatud. Ei, nalja peab ka saama, aga ettekandjale ja kuulajatele on erialase teema käsitlemine lihtsalt tulutoovam.

Aa, unustasin ülevalpool mainimata, et selle referaadiga jäigi mul kevadkoolis esinemata. Polnud eriti motivatsiooni ja vist ei käidud piisavalt pinda ka. Loodetavasti tulevikuüritajatele jätkub minu arvelt ka motivatsiooni ja pindakäijaid.

Aga see ei olegi peamine (kindlasti hakkas juba tunduma, et just sinna ma välja jõuda üritan). Hoopis põhilisem tundub olevat see, et midagi tõesti öelda ka oleks. Sest igal-juhul-hambad-ristis kokkuklopsitud kevad- ja sügiskoolidega ei tee keegi endale head reklaami. Selle koha pealt minu heakskiit asjaolule, et sel sügisel kool ära jäi. Ehkki korraldajatele võis tunduda, et nad olid mingid posserdised ja ei saanud hakkama, on minu meelest nüüd hoopis suurem võimalus, et kevadine üritus tuleb selle võrra parem.

Huh, hakkangi ühele poole saama.

Referaatidest kui teadustööst pole vist eriti mõtet rääkida, nendega saab iga jobu hakkama (nojah, ma parem oma Balti regionaalgeograafia seisu ei meenuta...), saadi juba gümnaasiumi ajal. Aga tolku on neist teinekord siis, kui teema juhtumisi huvitama hakkab ja tekib tahtmine mõne ümber natuke olulisemat teadust ehitada, tänuväärne baasmaterjal, lumememme pea on olemas, muu tuleb juba nagu iseenesest...hea, kui optimiste ka kohtab vahel harva...

Veel parem, kui õppejõud ära tabab, et teema huvitab tegijat, ja natuke tagant torgib.

“Mõni kivi ei ole seguga kinnitatud. Salajane sissepääs, kas mõistate? Vaadake seal all ette!”

Veel üks kivi raksatas vastu sillutist.

“Üliõpilased tegid selle kunagi ammu,” ütles Rincewind. “Mugav viis sisse ja välja käia, kui tuled olid juba kustutatud.”

“Ah soo,” ütles Kakslill, “ ma m õ i s t a n. Üle müüri ja heledalt valgustatud kõrtsidesse jooma ja laulma ja luulet lugema, eks ole?”

“Peaaegu täkkesse, kui laulmine ja luule lugemine välja arvata,” kostis Rincewind.

Et mis ma sellega veel öelda tahan? Seda et...ärge siis luuletusi ka päris ära unustage. Nii.. üleüldiselt. Tuleb teinekord kasuks ;)